

Средно училище “Свети свети Кирил и Методий” Асеновград

ул. “Княгиня Евдокия” №41
e-mail: sskm12@abv.bg

тел/факс: 0331/6 47 87
<http://www.suskm.com>

УТВЪРЖДАВАМ:

9/30/2021

X Мая Краева

директор

Signed by: MAYA FILIPOVA KRAEVA

МЕХАНИЗЪМ ЗА ПРОТИВОДЕЙСТВИЕ НА УЧИЛИЩНИЯ ТОРМОЗ В СУ „СВ.СВ.КИРИЛ И МЕТОДИЙ” ГР.АСЕНОВГРАД

УЧИЛИЩНА ПОЛИТИКА ЗА СПРАВЯНЕ С ТОРМОЗА И НАСИЛИЕТО

Разработен, съгласно Заповед № РД09-611/18.05.2012 г. на Министъра на образованието, и науката, Приет на заседание на ПС с Протокол N 13/08.09.2016 г. и утвърден със Заповед № 1847/08.09.2016 г. на Директора на СУ „Св.св.Кирил и Методий”, гр. Асеновград, актуализиран и приет на заседание на ПС с Протокол № РД-09-15/13.09.2021г., утвърден със Заповед № РД-10-2226/13.09.2021г.

Основни принципи в политиката на СУ „Св.св. Кирил и Методий“- Асеновград са координираните и последователни усилия на целия педагогически колектив за изграждане на по-сигурна и безопасна образователна среда, повишаването на осведомеността на всички участници в училищното образование.

Цел – насърчаване на позитивните взаимоотношения и създаване на положителен микроклимат на ниво училище и в класната стая.

Основна стратегия за изпълнение на целта включва организиране на дейности за предотвратяване и реагиране на всяка ситуация на насилие и тормоз чрез оказване на личностна подкрепа и нулева толерантност към всички форми на насилие.

Резултат- повишаване на знанията и социалните умения на учениците за предотвратяване и неучастие в ситуации на тормоз. Приоритет е недопускането на сериозни застрашаващи психическото и физическо здраве на учениците инциденти.

Всеки служител е длъжен да познава училищната политика за справяне с тормоза и насилието между учениците, активно да участва в предвидените дейности. В случаи, когато е станал свидетел или му е съобщено за възникнала ситуация на тормоз и насилие между ученици, всеки служител се намесва съгласно регламентите на училищната политика, за да прекрати ситуацията и да предотврати неблагоприятни изходи.

I. ИЗМЕРЕНИЯ НА НАСИЛИЕТО МЕЖДУ УЧЕНИЦИТЕ

Насилието над дете е всеки акт на физическо, психическо или сексуално насилие, пренебрегване, търговска или друга експлоатация, водеща до действителна или вероятна вреда върху здравето, живота, развитието или достойнството на детето, което може да се осъществява в семейна, училищна и социална среда.

Физическо насилие е причиняване на телесна повреда, включително причиняване на болка или страдание, без разстройство на здравето.

Психическо насилие са всички действия, които могат да имат вредно въздействие върху психичното здраве и развитието на детето, като подценяване, подигравателно отношение, заплахата, дискриминацията, отхвърляне или други форми на отрицателно отношение.

Сексуално насилие е използването на дете за сексуално задоволяване. Сексуално насилие и злоупотреба над дете според определението на Световната здравна организация е „участието на дете в сексуални действия, които той или тя не разбира напълно и за които не е в състояние да даде информирано съгласие, или за които детето не е подготвено от гледна точка на развитието си и не може да даде съгласие, или които са в нарушение на законите или социалните табу на обществото“.

Пренебрегване е неуспехът на родителя или на лицето, което полага грижи за детето, да осигури развитието на детето в една от следните области: здраве, образование, емоционално развитие, изхранване, осигуряване на дом и безопасност, когато е в състояние да го направи.

Тормозът е специфичен вид насилие сред децата и е сред най-неуловимите форми на агресивно поведение и насилие. Определя се като повтарящи се във времето негативни действия от страна на един или повече ученици, когато някой умишлено причинява или опитва да причини травма или дискомфорт на друго дете чрез физически контакт, чрез думи или по друг начин.

Проявите на тормоз в училище най-общо могат да бъдат разделени на следните основни групи:

- Физически тормоз - блъскане, щипане, разрушаване, удряне, нанасяне на болка, спъване, затваряне в някое помещение;

- Психичен тормоз - подмятане, подиграване, закачане, омаловажаване, заплахи, изнудване, повреждане на имущество, кражба и хвърляне на вещи, заплашителни погледи, неприятелско следене; словесни изрази, които имат за цел да унижат и оскърбят детето на база раса, пол, религия, сексуалност. Когато е в група под формата на изолиране, игнориране, изключване на групови действия, избягване, одумване и разпространение на зловни слухове, натиск върху другите да не влизат в приятелски отношения с децата, обект на тормоз.
- Сексуален тормоз- е всяка форма на нежлано словесно, несловесно или физическо поведение със сексуален характер, водещо до накърняване на достойнството на лицето. Включва измислянето на сексуални прякори или имена, коментари за външността на някой и подигравки със сексуално значение.
- Кибер насилие и Кибер тормоз – насилие и тормоз, които се осъществяват в дигитална среда чрез дигитални устройства. Включват обидни, заплашителни и подигравателни текстови съобщения по мобилен телефон, електронна поща, които уронват достойнството на детето или го унижават: снимането на детето с мобилен телефон и свободното разпространяване на снимки или видеозапис в интернет или други канали без негово съгласие, на слухове, клюки и заплахи в социалните мрежи, крадене на самоличност и др.

Разлика между тормоз и закачки

По-голямата част от ситуациите на тормоз могат да бъдат овладени от учителите, а някои и от самите деца. Всяка намеса изисква внимателна преценка на ситуацията и нейната тежест. На първо място важно е да се разграничат случаите, когато не се касае за тормоз, а само за игра или приятелско премерване на силите между децата. За целта е необходимо да се наблюдава поведението на децата.

- Ако децата се закачат, бутат или блъскат или си разменят шеги, като при това се смеят, разменят си ролите и позициите и никое от тях няма видимо доминиращо положение то най-вероятно става дума за игра.
- Ако едно от децата е видимо напрегнато , не се усмихва, опитва се да се махне, ако ролите не се сменят, а другото дете е в постоянно доминираща позиция и това поведение привлича вниманието на околните, то най-вероятно става дума за тормоз.
- Ако дете/ученикът не се чувства добре от закачките и подигравките, тогава поведението може да е тормоз.
- Ако детето/ученикът, който дразни, продължава да дразни, то това е тормоз
- Ако дразненето е за нещо, което детето/ученикът не може да промени / височина, носене на очила, тегло, способност да чете, атлетически способности и пр./, тогава може да е тормоз

- Ако има и други хора наоколо, които наблюдават ситуацията и се окуражават или се присъединяват към ситуацията на подигравки, това е тормоз.
- Ако едно дете е по-силно или по-популярно, по-голямо на възраст или по-властно, това може да е тормоз.

Ако се касае просто за приятелска игра, учителят може да се намеси, за да предупреди децата да внимават да не се наранят. Ако обаче наблюдаваното поведение може да бъде определено като тормоз, е необходимо да се предприемат съответните стъпки, описани в механизма.

Тормозът между деца спада към насилието над дете и се третира с мерките на Закона за закрила на детето. Според чл.7 ал.1 и ал.2 от Закона за закрила на детето всяко дете има право на закрила от насилие и всеки, на когото стане известно за дете, преживяло насилие, е длъжен да сигнализира органите по закрила.

II. МЕРКИ ЗА ПРЕВЕНЦИЯ НА ТОРМОЗА В СУ „СВ.СВ.КИРИЛ И МЕТОДИЙ“.

1. Разработване на система от мерки за реализиране на сигурна образователна среда

1.1.Създаване на координационен съвет с ясни функции и делегирани отговорности, който да отговаря за планиране, проследяване и координиране на усилията за справяне с насилието и тормоза

1.2.Оценката на тормоза в училище се организира от ръководството на училището и Училищния координационен съвет /УКС/ за справяне с насилието в началото на всяка учебна година с цел определяне на формите и видовете тормоз, участниците в тормоза и местата, където най-често се случва.

1.3.Провежда се чрез анкета от класните ръководители/педагогическия съветник до 1 месец от началото на учебната година .

1.4.Резултатите се обработват от УКС за справяне с насилието.

1.5.След обобщаване на резултатите от изследването, педагогическият съветник запознава педагогическия персонал на училището с оценката на проблема на Педагогически съвет, а непедagogическия персонал – на Общо събрание

1.6.УКС изготвя план за противодействие на училищния тормоз за справяне с насилието на база резултатите от проведената анкета.

2.Дейности за предотвратяване на училищния тормоз.

Дейности на ниво клас/класна стая

2.7 С цел създаване на пространство, в което се говори открито за тормоза:

- в часа на класа всеки класен ръководител използва формите на групова работа, дискусия, решаване на казус, ролеви игри, споделяне на опит за разясняване на проблема за същността и видовете тормоз между учениците;

- учителите по БЕЛ, история, география и предметите от философския цикъл планират теми от учебното съдържание за работа и анализ по проблема насилие, ценностите, социалните роли, функциониране на институциите;
- родителите се канят за участие в тези занятия.

2.8. Класните ръководители провеждат перманентни разговори с родителите в индивидуални или групови срещи за това какво е тормоз и какви са преживяванията на извършителя и потърпевшия, дали той се чувства унижен или заплашен.

2.9. Всяка паралелка заедно с класния ръководител изработва общи правила на поведение и ценности в училище.

2.10. Представители от Ученическия съвет презентират темата за тормоза и насилието пред своите връстници, провеждат различни инициативи инициирани от тях самите с цел превенция на тормоза в училище.

Дейности на ниво училище

2.11 Със заповед на директора на училището е създаден УКС за справяне с насилието, който да планира, проследява и координира усилията за справяне с училищния тормоз.

Състав на Училищен координационен съвет /УКС/:

Председател – Иван Стефанов Костадинов- зам.- директор по УД

и членове:

Надка Николова Дамянова - зам.- директор по УД

Петър Николов Симеонов – ст.учител по БЗО

Йорданка Костадинова Костадинова – ст.учител в начален етап

Николина Ангелова Илиева – ст.учител по физика и астрономия

Мария Ангелова Стаменова- педагогически съветник

Костадинка Илиева Стоянова- психолог

Димитрина Георгиева Стойчева - XII – б клас

Михаела Георгиева Кутрянска–от XI б клас.

Йорданка Петрова Стаменова- родител

2.12.УКС за справяне с насилието, съгласувано с класните ръководители договаря единен механизъм с ясно разписани отговорности, за предотвратяване и реагиране при проява на тормоз и насилие в гимназията.

2.13. УКС за справяне с насилието, съгласувано с класните ръководители обобщава всички предложения за правила на поведение и ценности, направени от класовете и формулира общоучилищни ценности и правила, които стават част от Правилника на училището.

- 2.14 Изработване на ефективна системата за дежурство с цел да бъдат обхванати местата в училището, където при етапа на оценка е установено, че се извършва тормоз.
- 2.15 Председателят на училищната комисия за квалификация, съгласувано с директора планира обучения за повишаване на квалификацията на учителите в областта за справяне с училищния тормоз.
- 2.16 Запознаване на цялата училищна общност с определението, проявлението и последиците от насилието и тормоза.
- 2.17 Актуализиране на етичния кодекс на училището.

Дейности на ниво общност

2.17. УКС за справяне с насилието, съгласувано с директора на училището осигурява реални партньорства с външни за училището организации, служби и специалисти:

- Дирекция "Социално подпомагане", отдел „Закрила на детето” –
Валерия Георгиева, тел.0331/62698, 0331/ 67487
- МКБППМН – Председател на МКБППМН, тел. **0887546571;**
Б. Носиков Секретар на МКБППМН, тел.**0331/64263**
- РУ „Полиция”, Детска педагогическа стая –
инспектор **Д.Божкова, 0887956699**
- ЦОП Асеновград-Галина Делчева
тел.**0331/27351; 27352**

III. ДЕЙСТВИЯ ЗА СПРАВЯНЕ С УСТАНОВЕН УЧИЛИЩЕН ТОРМОЗ В СУ „СВ.СВ.КИРИЛ И МЕТОДИЙ”-АСЕНОВГРАД

1. Прекратяване на ситуация на тормоз.

Задължение на всеки учител/служител е да се намеси, за да прекрати ситуация на тормоз, на която е станал свидетел, като:

- В случай на физически тормоз учениците трябва да бъдат разделени и да се прекрати физическият контакт между тях незабавно; когато има опасност за живота на ученика, неговото здраве и физическия интегритет може да се използва разумна физическа сила под формата на избутване, издърпване, задържане на място.
- Не трябва веднага да се разпитва за случилото се, да се обсъждат причините за насилието или да се изяснява ситуацията;
- Важно е учителят ясно да обяви пред всички, че това е насилие и то е недопустимо поведение.

- Фокусът на интервенцията трябва да бъде насочен към децата- свидетели на насилието, а не към активните участници и потърпевшите в ситуацията на насилие;

2. Реакции спрямо ученика, упражнил тормоз и действия при инцидент, криза или ситуация на насилие или тормоз.

Всеки служител в училището е длъжен при установяване на случай на насилие и тормоз незабавно да уведоми директора на институцията.

2.1. Когато става въпрос за първа проява, която не е тежка по отношение на нанесената вреда, може да се приложи подходът за възстановяване на щетата. Той се прилага от класният ръководител или педагогическия съветник.

- Учителят със спокоен и умерен тон, както и с държанието си, показва ясно, че проблемът е в начина на поведение, а не в личността на самия ученик, и че хората правят грешки, които следва да бъдат поправени, без да се налагат наказания и се действа с оглед отново да се възстановят ценностите, към които училището се придържа.
- Ключов момент във възстановяването на щетата е, че класният ръководител разговаря с ученика, а ученикът сам избира и решава как ще поправи грешката си. С това негово решение трябва да се съгласи и потърпевшият от тормоза ученик;
- Класният ръководител изслушва ученика, упражнил тормоза в отсъствието на потърпевшия ученик;
- След изясняване на ситуацията и постигане на договорка, класният ръководител за определен период от време проследява поведението на учениците и дава обратна връзка;
- Класният ръководител може да потърси съдействие и от другите учители и от педагогическия съветник или психолога, които също могат да подпомогнат работата на учителя като наблюдават ученика във взаимоотношенията му с другите ученици и дадат насоки за действията и мерките, които учителят да предприеме при необходимост.
- При преценка може да бъде насочен към услуги в общността.

2.2. При повтаряне на едни и същи нарушения на правилата се прилага подходът за възстановяване на щетата, уведомяване на класния ръководител и УКС, като се съставя протокол за тормоз. По преценка се подава сигнал до ОЗД и/или полиция.

- Ситуацията се прекратява и участниците се успокояват. Учителят или класният ръководител подробно се информира за случилото се от всички свидетели и участници в ситуацията на насилие.
- Съобщава се на УКС за случая. Прави се оценка на случая и по преценка директорът подава сигнал до ОЗД и/или полицията и се инициира работа по случай.

- Класният ръководител уведомява родителите за случилото се, както и за предприетите от училището действия за разрешаване на ситуацията;
- Разговорът се провежда в партньорски взаимоотношения, като се предоставя отворено пространство за споделяне на техните опасения и гледни точки;
- Родителите трябва да бъдат запознати, че критиките, обидите и negliжирането на другия ученик от тяхна страна само ще задълбочат конфликта;
- От разговора могат да бъдат изведени конкретни договорки кой какво може да предприеме и какво се очаква като резултат;
- Работа на УКС: анализ на ситуацията от регистъра и предприемане на работа по случая.
- Проследяване на изпълнението на предприетите мерки и действия.

2.3. При много сериозно ниво на тормоз – злоупотреба със сила, както и при екстремни ситуации, в които съществува опасност за живота и здравето, телесния интегритет, както на ученика-жертва, така и на ученика-извършител се уведомява Дирекция социално подпомагане – Отдел „Закрила на детето”, Държавната агенция за закрила на детето или РУ „Полиция”, ДПС

- Учителят или служителят, станал свидетел на подобен тормоз, ако не може да се справи сам е длъжен да потърси помощ от охраната в училището, дежурния учител или други лица, намиращи се в района на инцидента;
- След прекратяване на физическия контакт между лицата, свидетелят на тормоза уведомява директора на училището и регистрира ситуацията на насилие в единния регистър на училището;
- Директорът свиква УКС за справяне с тормоза и уведомява: Отдел „Закрила на детето”, ДСП, МКБППМН, РУО;
- Предприемане на индивидуални разговори с участниците.
- УКС за справяне с тормоза обсъжда ситуацията на свое работно заседание и съставя протокол за тормоз, уведомява класния ръководител и родителите на учениците като ги насочва към МКБППМН, РУ „Полиция“, ДПС, ОЗД по силата на координационния механизъм.
- Проследяване на изпълнението на предприетите мерки и действия.

3. Реакции спрямо ученика, който е обект на тормоз

Работата с ученици, които са обект на тормоз, трябва да бъде насочена към формиране у тях на умения за справяне с подобно поведение.

- Класният ръководител говори с ученика, по възможност още същия ден (или веднага след като е разбрал за случая, ако се касае за ситуация, за която е научил случайно) за да разбере какво точно се е случило;
- Необходимо е да се подчертае поверителността на разговора, като се спомене кои ще бъдат уведомени за случилото се; детето трябва да почувства доверие и сигурност за споделяне, което е особено важно ако насилието се повтори;

- Класният ръководител наблюдава ученика в следващите дни, за да се увери как се чувства и при необходимост отново разговаря с него.

4. Реакции спрямо наблюдателите

- Класният ръководител изтъква тези, които са се намесили в защита ценностите на училището. От останалите очаква да направят същото, ако се случи в бъдеще;
- Класният ръководител насърчава учениците за грижа спрямо учениците, станали обект на тормоз.

5. Реакции при насилие на ученик срещу педагогически или непедагогическия персонал на училището.

- Действието се прекратява незабавно от възрастен, който е в близост до мястото на насилието. Оказва се помощ при наличие на пострадал.
- Ученикът се отделя до успокояването му. С него започва работа психолог или педагогически съветник за установяване на причините, изясняване на ситуацията, оценка на проблема.
- Уведомяват се родителите на ученика
- Организира се провеждането на педагогически съвет за вземане на решения за последващи действия

6. Действия при насилие на възрастен срещу ученик.

Съгласно Закона за закрила на детето /чл.7, ал.1/ „ Лице, на което стане известно, че дете се нуждае от закрила, е длъжно незабавно да уведоми дирекция „ Социално подпомагане“, Държавната агенция за закрила на детето или Министерството на вътрешните работи. Съгласно ал.2 „ Същото задължение има и всяко лице, на което това е станало известно във връзка с упражняваната от него професия или дейност, дори и ако то е обвързано с професионална тайна“.

- Подава се сигнал към ОЗД и/или полицията и се свиква Координационния механизъм за дете в риск
- С пострадалото дете разговаря психолог или педагогически съветник, който прави оценка и изготвя становище.

7. Дейности на ниво клас.

- Обсъждане между учениците и класния ръководител с цел изясняване на възникнал проблем, влиянието върху всички участници и свидетели, последствията, както и възможните решения.
- Съвместна дейност с психолог и /или педагогически съветник.
- При необходимост провеждане на тематични родителски срещи.

8. Инициране на работа по случай.

При случаите от трето ниво, както и по преценка при случаи от второ ниво, незабавно се уведомява Дирекция "Социално подпомагане" и/или полицията. Уведомените институции започват проверка на сигнала по реда на *Координационния механизъм за взаимодействие при работа в случаи на деца, жертви на насилие или в риск от насилие, и за взаимодействие при кризисна интервенция*. При становище от координационния съвет или ако не се свика *Координационния механизъм за взаимодействие при работа в случаи на деца, жертви на насилие или в риск от насилие, и за взаимодействие при кризисна интервенция*, психологът следва да иницира работа по случай с ученика.

IV. УЧИЛИЩНА СИСТЕМА ЗА НАСОЧВАНЕ КЪМ ДРУГИ СЛУЖБИ

1. Регистриране на ситуации на тормоз.

- Създава се единен регистър за описване на ситуации на училищен тормоз. В него се документират единствено ситуацията, съответстващи на второ и трето ниво според приетата класификация, при които е необходима и намесата на координационния съвет.
- На базата на вписаните ситуации УКС извършва анализ и оценка на риска от продължаване на насилие и тормоз.
- Всяка ситуация на тормоз се описва в регистъра/дневника/ от учители/служителя, който я е наблюдавал с цел проследяване развитието на случая във времето и планиране на подходяща интервенция;
- Регистърът съдържа дата, клас участници, вид насилие и ниво, какви мерки са били предприети и подпис на служителя;
- Регистърът се съхранява от педагогическия съветник.
- На базата на вписаните ситуации координационният съвет извършва анализ и оценка на риска от продължаване на насилието и тормоза. От анализа координационният съвет дава становище за индивидуална работа по случай с дете, което се намира в ситуация на риск по смисъла на Закона за закрила на детето и Закона за предучилищното и училищно образование, предлага мерки и конкретни интервенции.

2. Насочване към други служби.

В случаите, при които поведението на детето се отличава с изразени агресивни прояви, снижен контрол върху гнева, склонност да разрешава конфликтни ситуации с насилие е необходимо да бъде потърсено съдействие от страна на Отдел „Закрила на детето” .

Като първа стъпка се уведомява директора на училището, който е задължен да уведоми Отдел „Закрила на детето”, МКБППМН, полицията и всички останали участници в мултидисциплинарния екип по силата на координационния механизъм.

В тази връзка е необходимо да бъде потърсено съдействие от страна на социалните работници от Отдел „Закрила на детето” към Дирекция „Социално подпомагане”. Социалният работник е професионалистът, който може да проучи ситуацията, в която се

намира детето, условията, при които живее, родителският капацитет и при необходимост да предприеме мерки, които да подпомогнат детето и семейството като цяло.

V. РАБОТА С РОДИТЕЛИТЕ

Съгласно училищните политики родителите се привличат като партньори в дейностите по превенция и интервенция.

Партньорство в случаи на превенция

- Класните ръководители съдействат на УКС за издирване на родители от областта на помагащите професии, като психолози, социални работници, лекари, журналисти, спортисти, музиканти, драматурзи, художници и др., които да бъдат включени в различни училищни инициативи
- Идентифициране на родители, които могат да бъдат посредници за осъществяване на връзка между училището и други организации и институции.

Партньорство в случаи на интервенция

- Във всички случаи е необходимо родителите да бъдат уведомени за случилото се, както и за предприетите от училището действия за разрешаване на ситуацията;
- В разговора е важно да се акцентира върху необходимостта родителите да не критикуват другото дете, а да се опитат да погледнат на ситуацията през погледа на другата страна;
- Разговорът трябва да бъде проведен на подходящо място , в партньорски взаимоотношения, от него могат да бъдат изведени конкретни договорки кой какво може да предприеме и какво се очаква като резултат;
- В случай, че родителите отказват да съдействат или по някакъв начин възприпятстват действията на училището , учителят следва да се обърне към координационния съвет и случая да се обсъди;

